

SLUTTRAPPORT

"Dagboken" som ble til forestillingen "Fengselsfuglene"

Bakgrunn for prosjektet

Fengsling av et familiemedlem fører til store konsekvenser for mange pårørende, både praktisk, sosialt, økonomisk og helsemessig. Mange blir i praksis enslige forsørgere når ektefelle/samboer fengsles, men har ikke rettigheter som andre enslige forsørgere. Mange pårørende sliter også med sorg, savn, sinne og skam. FFPs undersøkelse av pårørendes helse og livskvalitet fra 2007 viste at pårørende opplever en opphopning av belastninger, og nesten halvparten oppga at de hadde fått dårligere helse. Vardeteatret har god erfaring med å bruke teaterarbeid som virkemiddel for å hjelpe innsatte og løslatte på veien tilbake til samfunnet samt å formidle, gi kunnskap og skape debatt.

I 2013 startet Vardeteatret en dialog med FFP om å bringe tematikken "relasjonen mellom innsatte og pårørende" på banen i vårt arbeid. Samtaler med pårørende ga et stort bidrag til realiseringen av prosjektet "Dagboken", som etter hvert ble til forestillingen "Fengselsfuglene". Teamatikken i stykket er Dialog mellom pårørende og innsatte, eller vel så mye mangel på sådan og det vanskelige temaet overgrep.

Målsetting for prosjektet

Hovedmålet med prosjektet i 2016 er å videreføre og spille forestillingen Fengselsfuglene på turne til flere fengsler og på ungdoms- og vgs. Videre utvikle forestillingen som en radioteater versjon, distribuert og til bruk i fengsler/bibliotek, skoler, visitortjenesten i Røde kors, radiokanaler.

Radioversjon blir en video/media versjon, se pkt resultat

Målgruppe

Det er 2 hovedmålgrupper:

- Deltakere, innsatte og løslatte på vei ut fra fengsel, fra isolasjon til frihet
- Publikum, fra elever i skolen til voksne i alle aldre, pårørende til innsatte eller tidligere straffedømte, innsatte i fengsel.

Prosjekt gjennomføring/metode

Vardeteatret bygger på erfaring fra arbeid av og med innsatte og løslatte hvor vi bruker teaterarbeid som virkemiddel for å hjelpe mennesker fra isolasjon til frihet. Fra 2005 har vi gjennomført prosjektet "Hjelp jeg et fri. Fri til hva?" med motto "fra innsatt, til utsatt, til verdsatt", et kunstnerisk metodisk teaterarbeid bygd på et humanistisk menneskesyn for å gi økt livsmestring. Vi arbeider nedenfra og opp og legger vekt på å

skape trygghet og fellesskap.

Teaterprosessen bygger på Stanislavskiskij "En skuespiller arbeide med seg selv"

Teater er samhandling hvor hensikten er å framstille eller fortelle en historie til et publikum. Vi ser det positive i å samarbeide om å nå mål, ser effekten av å mestre. Deltakelse påvirker tenkning og utfordrer atferd og motiverer til å velge nye veier i livet. Tiltaket har en struktur, en hjelp for mange som har hatt dårlig eller ingen struktur på hverdagen. 9 av 10 deltakere har hittil kommet på rett kjøp.

Prosjektet er blitt gjennomført med en gruppe på 8 innsatte og løslatte som samarbeidet om å spille forestillingen, arbeidstrening for mennesker som har levd i isolasjon over lengre tid og som står foran møte med samfunnet, pårørende, barn og møte med arbeidslivet eller skole. Det er et rus- og kriminalitetsforebyggende tiltak med fast program og daglig arbeid fra 08.45 til 14.30.

Motiverende for deltakerne og publikum er at skuespilleren Espen Skjønberg, 93 år har deltatt i en rolle som kommentator til begivenheter og formidlet fakta.

Forutsetninger for å lykkes med gjennomføringen

Vardeteatret har siden 2003 med oppstart på Ila fengsel arbeidet med profesjonelt tilrettelagt teaterarbeid for innsatte og mennesker med en kriminell erfaring.

I 2003 startet vi tilbudet "Hjelp! Jeg er fri! Fri til hva?" for innsatte i en løslatelsesprosess. Innsatte kommer fra fengsel om morgenen, jobber ved teatret i løpet av dagen og blir innsatt i fengsel om kvelden. I løpet av perioden de er deltakere (8-10 mnd) blir de løslatt og kan fortsette, men de får veiledning og støtte til å komme seg videre i livet til arbeid eller utdanning. Siden 2003 har 9 av 10 deltakere kommet på rett kjøp og ikke falt tilbake til kriminalitet eller bruk av rus.

Arbeidsmålet hvert år er å utvikle en forestilling som spilles av deltakerne selv. Forestillingene blir spilt i mange sammenhenger, fra åpne visninger til turneer til i fengsler, skoler, institusjoner eller forestillinger vist i samarbeid med humanitære og frivillige organisasjoner. Ca 20.000 har sett forestillingene fra 2006. I 2016 var det over 4.000 som så "Fengselsfuglene", resultatene av prosjekt "Dagboken" støttet av FFP og Ekstrastiftelsen.

Tidligere, gjennom støtte fra Dysleksiforbundet og Ekstrastiftelsen utviklet og viste Vardeteatret forestillingen "Ridderspranget" om lese- og skrivevansker og dysleksi. Den ble spilt av profesjonelle skuespillere på turne fra Kristiansand til Bodø.

Økonomi

Prosjektet har i prosjektperioden 2016 hatt et budsjett på kr 1.515.000. Det har gått med til å utvikle, spille og reise på turne samt produksjon av råfilm til en video versjon. Vi venter i skrivende stund på ny bevilgning fra justisdepartementet, bevilget støtte over statsbudsjettet for å slutføre radioteater versjonen samt å lage en video versjon. Det siste har en begrensning ved at noen ikke har lyst til å eksponere seg på film.

Hvilken verdi prosjektet har for målgruppen og eventuell samfunnsmessig verdi

Prosjektet "Dagboken" og forestillingen "**Fengselsfuglene**" har blitt svært godt mottatt av publikum. Den er av høy kunstnerisk kvalitet og kan spilles over alt, uavhengig av scene og teknisk rigging er den svært mobil og tilgjengelig. Den har satt forholdet mellom pårørende og innsatt på kartet og skaper debatt.

Teater er ferskvare og skaper en umiddelbar reaksjon hos publikum. Når en 57 år gammel mann spiller en 7 år gammel gutt med overbevisning og får publikum til å gråte treffer historien.

Forestillingen går over i en dialog med publikum. Dette har vist seg å være svært viktig fordi publikum kan kommentere og stille spørsmål. På den måten får deltakere, skuespillerne vise mer av seg selv og temaer forestillingen tar opp kan ytterligere belyses. Vi bryter ned tabuer og stigmatisering og bygger bro mellom gamle og innarbeidede forestillinger om kriminelle som dårlige mennesker til et nytt syn om at tidligere kriminelle er gode mennesker som trenger nye sjanser.

Resultater og resultatvurdering

Vardeteatrets måte å presentere og formidle teater på slår an. For oss gir det mening å få mennesker som aldri har stått på en scene til å føle seg trygge og med styrket selvtillit møte et publikum som kan ha forutinntatte meninger om kriminelle. Vi ser virkningene av å mestre og at mennesker bruker ny erfaring på veien videre i livet

Forestillingen er pr 1. Februar 2017 blitt spilt 79 ganger for 4.100 bl.a som gjestespill i Bratislava under en teaterfestival i november 2016.

I målsettingen står det at vi skal lage en radioteaterversjon. Vi har valgt å lage en videoversjon av forestillingen som skal kunne distribueres og brukes i forskjellige sammenhenger.

Oppsummering, konklusjon og planer videre

Samarbeidet mellom FFP og Vardeteatret har skapt en forestilling som berører og utfordrer folks holdninger. En forestillingen hvor ordet bærer budskapet. Det blir ekte vare når de som ha skoa på får slippe til og fortelle sin historie. Vi håper arbeidet kan inspirere andre organisasjoner til å bruke samme konsept. Vi har også tro på at vårt arbeid virker kriminalitetsforebyggende, spesielt overfor elever og yngre mennesker

Skuespillerne har vokst stort gjennom spill og dialog med publikum. Forestillingen spilles videre og er i Vardeteatrets repertoar av teaterstykker